

Пролог

Я сперлася на мармурову колону, подумки проклинаючи матусю, але водночас мило посміхаючись. Бажання було єдине: щоби хоч одне слово з вуст цього молодика мало бодай якийсь сенс.

— Аж тут білий ведмідь як гаркнув: «Я барон Мюнхгаузен!», і відкусив пінгвінові голову,— промовив він; на жаль, я не випила стільки пуншу, аби хоча б удати, ніби цей жарт смішний.

Обличчя він мав гарне, але загалом вигляд був кумедний. Хай там що диктувала мода, бузкові жилети чоловікам носити не варто. Це просто гротескно безглуздо.

— Ви не смієтесь,— зауважив він, продемонструвавши гостру як бритва спостережливість, і від такої нечуйності аж захотілося зітхнути. Але я не змогла: забракло повітря.

Корсет стягував мене так сильно, що я ледь дихала, і ладна заприсягнутися, що саме через це заанімали ноги, позаяк кровообіг було порушено.

Мері-Енн добряче затягнула мені шнурівку, аби тільки я влізла в жахливу світло-блакитну вечірню сукню, яку матінка спеціально замовила з Лондону, щоби я потішила своїм виглядом містечкових шляхетних неодружених чоловіків. Матуся стверджує, що зараз у Лондоні мода вимагає саме тугу шнурівку, і всі юні леді так роблять. Та як на мене, усе це нестерпно, бо здається, що тільки-но я зроблю крок від прочиненого вікна, одразу ж помру від нестачі кисню.

Особисто я дотримуюся думки, що пристосовувати тіло до одягу, а не одяг до тіла — це абсолютна нісенітниця.

Та хто мене питає? Я просто ледача нікчема, яка мусить виряджатись у світло-блакитну тафту й причаровувати молодиків, аби ті не помітили мого норавливого характеру.

Один із таких зараз очікувально на мене дивився.

— Абсурдна історія,— почала я, чудово усвідомлюючи, що збираюся зробити саме те, від чого так застерігала мене матуся: повчати його. Бо чоловікам геть не подобається, коли жінка, яку вони намагаються переконати, що вона найкраща для них пара в залі, значно розумніша за них самих.

— Навіть не беручи до уваги того факту, що тварини не вміють розмовляти, даруйте мені, але я повірити не можу, що білий ведмідь міг утнути щось подібне,— сказала я, але мене негайно перебили.

— А я впевнений, що білий ведмідь достатньо могутній, щоби відкусити голову пінгвінові. Зрештою, він же хижак,— трохи роздратовано заявив молодий чоловік на ім'я чи то Гілтон, чи то Мілтон, й уперся руками в боки, приховуючи свою невпевненість.

— Так,— погодилась я.— Але не думаю, що він здатен здійснити подорож із Північної кулі в Південну лише для того, щоби побитися з пінгвіном за якесь яйце.

Мілтон, або Гілтон, тупо витріщився на мене, аж тут, на щастя для нас обох, його гукнув знайомий. Мій співбесідник коротко представив нас одне одному, а тоді офіційно вибачився й пішов.

Бідолашний дурник.

Я залишилася сама, а в голові лунав матусин голос, який повторював, що я назавжди залишуся сама-самісінька та захворію від самотності.

Та я аж ніяк не самотня. Мене змушують марнувати нескінченні нудні години на вечірках і балах, де на мене чекають геть нецікаві розмови. Переважно з людьми, які вважають себе освіченими, бо бачили книжку здалеку, та отримують насолоду, змушуючи інших червоніти.

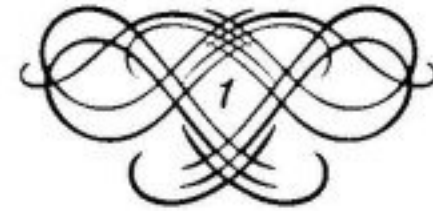
Натомість я залюбки лишилася би вдома у своєму старенькому кріслі та насолоджувалася думками геніальних умів.

У моєму житті вже є чоловіки, і я смакую кожну мить, проведenu з ними. Бо в їхній компанії я розкривала кримінальні справи, застосовуючи метод порівняння відбитків пальців, які в кожної людини унікальні, наче сніжинки. Я завойовувала міста, збудувавши дерев'яного коня й заховавшись у ньому. Я стежила за літературними розмовами, історичними хроніками, вивчала людей, їхні розум і душу. Я об'їхала навколо світу за вісімдесят днів, навчилася будувати літаки, склала мелодію, розпочала війну.

Але матінка вважала все це дурницями. Гаптування — ось справа, гідна молодій жінки мого становища.

Я тихенько зітхнула.

Хто таке вигдавав?

Розділ перший, у якому до нас на гостинну завітав дядько

— Вона принизила його, Чарлзе! Безсоромно роззявила пельку й закидала його зарозумілими фразами, — скаржилася матуся батькові. Я закотила очі. Завжди вона все драматизує.

— Щоразу, коли до неї заговорить молодий чоловік, вона все псує! Чому не можна бути такою, як усі інші дівчата? Чому не можна просто промовчати? — вела вона далі, і я так і бачила, як вона крокує кімнатою, приклавши одну руку до грудей, а в іншій тримає віяло. — От, скажімо, Джулія Гудмен. Тиха дівчина. Заручилась у сімнадцять років. Або старша із сестер Бордлі. Знала, коли краще промовчати, і вийшла заміж у вісімнадцять, — глибоко зітхнула матуся. Цього я не чула, але чудово знала, що так і є.

В іншому кінці кімнати батько, який, напевне, оперся на камінну полицю або присів на краєчок столу, як завжди затамував подих, і я вкотре себе запитала, чому матінка так вихваляє тихих дівчат, а сама не мовчить.

— Твоя норавлива донька тільки те й робить, що цілими днями сидить у старому кріслі на горнищі й безперестану читає книжки, замість учитися правильно поводитися! — обурювалася матінка, і я уявила, як між бровами мого батька утворилася глибока зморшка.

— Ані вмє правильно поводитися, люба! — став він на мій захист, і я усміхнулася.

Моя права нога вже заціпіла, і я спробувала змінити позу, не відриваючи вуха від камінного отвору, що йшов від кухні крізь батьків кабінет до самого горища.

— То чому вона ще не влаштована? — вигукнула матінка, і я тихо зітхнула, бо достеменно знала, що буде далі.— Їй уже дев'ятнадцять, Чарльзе! Дев'ятнадцять! У мене складається таке враження, ніби вона взагалі не хоче жити справжнім життям. Завжди лише книжки, книжки, книжки. А за кілька років вона буде вже нікому не потрібною старою дівкою, бо провела свої найкращі роки на брудному горищі! — матінка заридала, а батько заспокійливо забубонів.

Я підвела голову й покрутила шиєю. Матуся занадто переймається через те, що здається мені абсолютно несуттєвим. Вона впевнена, що найбільше щастя для молодої жінки — це вийти заміж та вести власне господарство.

Але це не для мене. Що станеться, якщо я залишусь без чоловіка? Не буду багатою, не матиму власного екіпажа й не обновлятиму гардероба кожні шість місяців? Але ж публічна бібліотека безкоштовна, а там я точно почуватимусь щасливішою, ніж із дурним чоловіком у будинку, хай яким розкішним той буде.

Я струсила зі спідниці пил, розправила блузку й відкинула з чола пасмо волосся, що вибилось із зачіски.

Майже з тугою озирнулася на своє стареньке крісло, чий темно-зелений оксамит дещо потерся на підлокітниках. Матуся списала його багато років тому, бо вирішила, що воно занадто пошарпане.

Але це крісло було складовою моїх гарних спогадів і такою ж невід'ємною частиною мого життя, як і книжки.

Як же хотілося знову влаштуватися на тому сидінні зі зношеними пружинами, розгорнути книжку, яку я щойно почала читати, і геть забути про світ з усіма його великосвітськими умовностями та сватаннями.

Але невдовзі Мері-Енн дзвонитиме до обіду, і мені однаково доведеться спускатися.

Я шумно зітхнула, узяла під пахву тоненький роман, підхопила спідницю й пішла стрімкими сходами на перший поверх.

Наш будинок був більший, ніж потрібно. Принаймні на мою думку. Мені були до серця невеличкі помешкання та тісні стіни, які убезпечували б. Матуся ж, навпаки, воліла простору й не любила, коли меблі стояли на дорозі та робили кімнату меншою.

Я хотіла тихесенько прокрастися повз батьків кабінет, аби не заважати, але двері відчинилися.

— Ані?! — здивувався батько, а матуся квапливо прослизнула повз нього в коридор.

Вона схопила мене за руку зі змовницькою усмішкою, і така різка зміна настрою мене вельми здивувала. Чи то не вона щойно ридала та скаржилася на мене?

— Ніколи не здогадаєшся, хто завітав до нас сьогодні вранці. Він буцімто мусив щось передати твоєму батькові, але я впевнена, що справа в тобі,— прошепотіла матінка, і я одразу ж зрозуміла, кого вона мала на увазі. Джордж Міхельс, останній матусин обранець, ще одна невдала спроба влаштувати моє майбутнє.

— І хто ж це такий? Невже містер Міхельс? — вигукнула я з надмірним ентузіазмом, і матусина усмішка згасла. Якщо вона чогось і навчилася за ті роки, що мала таку доньку, як я, так це скрізь бачити іронію.

— Анімант! Віриш ти чи ні, але він міг би стати твоїм чоловіком, і ви мали б гарне та благополучне життя,— почала вона, несхвально насупивши брови.

Я ледь стрималася, щоби не розреготатися вголос, тож закусила губу. Хоча містер Міхельс і непоганий юнак, він такий же дотепний, як скибка хліба, ще й напрочуд незграбний і ладний перечепитися через власні ноги.

— Він колупається в носі, коли вважає, що ніхто не бачить,— заявила я, спускаючись сходами на перший поверх. І це не вигадка.

— Анімант! — обурилася матуся, а тато позаду нас пирхнув, проте вона кинула на нього такий погляд, що він негайно себе опанував.

— Він гарний і має три тисячі фунтів на рік. Не будьте такі злі,— докорила нам матуся, висмикнула свою руку з моєї, про-

йшла останні кілька кроків сама та зникла в салоні. Мереживо її нижніх спідниць шумно зашелестіло, підхопивши сердитий настрій власниці, ніби підкреслюючи, які ж ми невігласи в її очах.

Я знизала плечима, батько крадькома усміхнувся. Хоча він і не вважав, що молодій леді пристойно залишатися самотньою, його не могли не смішити даремні спроби моєї матері змусити мене зацікавитися світом чоловіків.

Батько був переконаний, що одного дня я стану такою ж, як і будь-яка дівчина мого віку, і серце моє розтопить один із тих молодиків, що шукають мого товариства.

Наразі ж мені просто бракує стимулу, якось пояснив він моїй матері, а я лише головою похитала, не відриваючи очей від каміна. Навіть уявити не можу, що це має бути за стимул.

Це точно не гроші. Звісно, я ніколи не знала, що значить бути по-справжньому бідною, але навіть без чоловіка спадок дасть мені змогу спокійно дожити до глибокої старості. Припускаючи, що я не захворію на пневмонію.

І це не суспільне становище. Я байдужа до публічних заходів, вечірок, балів і вже точно до метушні дрібної знаті. Мене не цікавлять титули та інтриги вищого світу, де я почувуюся ні в сих ні в тих.

Єдине, що залишається і що, мушу визнати, досі є для мене загадкою,— це кохання. Я читала про нього, спостерігала за квітковим буянням і биттям сердець у віршах та оповіданнях, але однаково нічого не зрозуміла. Як знайти споріднену душу? На цій планеті мільйони людей, то який шанс зустріти людину, що з нею ви призначені одне для одного?

Матінка стверджувала, що щасливою можна стати з будь-яким чоловіком, якщо дуже цього прагнути. Але мені, мабуть, не дуже хотілося, адже досі я навіть уявити не могла, щоби хтось із молодих джентльменів, обраних нею, міг удавати із себе цікавого співбесідника й протриматися понад годину.

Та чи справді то моя провина? Чи, можливо, усе через чоловіків, які досі мені зустрічалися?

Я мовчки сіла в салоні поруч із матусею, вирішивши, що ця розумова гра нікуди мене не приведе й усі міркування абсолютно безглузді.

Розгорнула тоненький роман, який купила за якісь три пенси в книгарні на Гарднер-стріт. Досить місткий для своєї ціни. У ньому йшлося про Джексона Трота, його подорож до Індії та назад. Я зупинилася саме на тому моменті, коли герой назбирав достатньо грошей і потрапив на маленьке торговельне судно, капітан якого здався мені дуже підозрілим.

— Анімант! — гукнула мене мати, і я, кліпнувши очима, повернулася з історії в реальність.— Я просто не можу зрозуміти. Чого ти хочеш? — запитала вона, і я скептично підняла брови.

— Я хочу спокійно почитати, мамо,— відповіла я, хоча й чудово розуміла, що це не відповідь на її запитання. Її цікавило моє майбутнє, якому типу чоловіків я віддаю перевагу, справи, якими хотіла би займатися. Але я втомилася від дискусій із нею та здебільшого уникала запитань, навмисно даючи неправильні відповіді.

Матуся вкотре голосно зітхнула, але я помітила, що її обличчя повільно червоніє: вона явно намагалася придушити свої гнів та розпач.

— А завтра чи післязавтра? — вона рішуче намагалася пробити мою оборону.— А наступного року чи за два роки? — Її голос поки звучав спокійно, але в ньому вже відчувалася напруга. Мені було її трохи шкода, адже вона так старалася, проте ніколи мене не розуміла.

— Не хвилюйся, мамо,— мило прощобетала я, повертаючись до книжки та проводячи пальцями по гладенькій і прохолодній обкладинці.— Книжки в мене не скінчатся,— заспокоїла я, очікуючи неминучого зітхання, і воно не забарилося.

І було ще голоснішим, ніж я могла припустити,— не заглушила його навіть Мері-Енн, що подзвонила до обіду.

Трапеза розпочалася спокійно. Батько промовив молитву, потім наклав собі в тарілку картоплі з гарбузом. Матуся надулась,

їла демонстративно мало, підкреслюючи, як моя поведінка діє їй на нерви, а мені вдалося трохи прочитати про жалюгідні умови в каюті, де Джексон Троуг мав провести наступні кілька тижнів.

— Невже ти не можеш не читати під час трапези? — суворо докорила мені матуся, і я негайно згорнула книжку.

— Вибач, мамо. Захопилася цікавим сюжетом, — вибачилась я, виструнчившись. Сьогодні я вже достатньо її дратувала, тож трохи покірності не завадить.

Вона щось буркнула й відсунула тарілку, ніби навіть дивитися на їжу не могла, а я лише зітхнула, кладучи до рота шматок баранини.

Цієї миті у світі не існувало нічого, крім цокання годинника, і всі три голови в кімнаті напружено міркували, що б таке сказати, аби покласти край гнітючій тиші.

Нас урятував дзвінок у двері.

— Хто б це міг бути? — обличчя матері засяяло, вона витягнула шию, намагаючись визирнути в коридор крізь напіввідчинені двері. — Ти на когось чекаєш? — повернулася вона до батька, опускаючи голову, позаяк однаково не могла побачити вхідних дверей зі свого місця.

— Ні, наскільки мені відомо, — відповів тато, проковтнув страву і витер масні вуса серветкою.

Тут наче хтось запалив свічку: матусини очі раптом засяяли й вона звернула погляд на мене:

— А ти? — з надією поцікавилася вона, але я лише закотила очі.

— Мамо, — повернула я її на землю, — можливо, це лист, або містер Сміт, бо Доллі знову вивихнула ногу, — таке нікчемне припущення згасило світло в її очах, і матуся знову надулась.

— Дуже недоречно. Я запланувала подорож до озер, і мені потрібно, щоби Доллі було запряжено першою, адже її масть чудово пасує до моєї післяобідньої сукні, — почала вона.

Голос Мері-Енн у коридорі залунав голосніше.

— Ваше пальто, сере. Прошу вас, сере... — намагалася вона когось переконати, і явно безуспішно, адже буквально за мить

двері розчахнулись і до кімнати увірвався кремезний борода-тий чоловік у мокрому пальті з пелериною та в циліндрі. Його блакитний фланелевий шалик затріпотів на протягу з дверей. Здоровань розкинув руки.

— Несподіванка! — вигукнув він своїм приємним голосом, і я так рвучко підхопилася, що мій стілець ледь не перекинувся.

— Дядьку Альфреде! — пискнула я, що геть не пристало леді, і готова була кинутися йому в обійми, як маленька дівчинка. Але Мері-Енн зачинила двері за його спиною та заступила мені шлях, та так незграбно, що повернула мене на землю і я згадала, що вже не дитина й матуся мене вб'є, якщо на моїй шовковій блузці залишаться мокрі плями від дощу.

— Альфреде! — озвався батько. — Яка приємна несподіванка! Що привело тебе до нас?

Дядько Альфред стягнув із шиї шалик і передав його Мері-Енн.

— Просто маю кілька доручень. Нічого особливо важливого, — пояснив він, розстібаючи тепле пальто, через що мені спало на думку, ніби в Лондоні холодніше, ніж у решті країни.

Звісно, ми живемо не в сільській місцевості, але якщо порівняти наше маленьке містечко зі столицею, його цілком можна вважати величезним селом.

Дядько Альфред скинув пальто на руки бідолашної Мері-Енн, яка ледь не зігнулася під вагою важкої матерії й обережно позадкувала з кімнати.

— Сідай. З'їж щось. Мері-Енн принесе прибори, — запросила матінка з усмішкою, хоча було видно, що вона засмутилася. І не через дядька Альфреда, а тому, що надто вже сподівалася побачити іншого гостя, бажано не члена родини й такого, що досяг шлюбного віку.

Дядька Альфреда не назвеш гладким. Але він високий, як і батько, і від природи має кремезну статуру докера. Додайте до цього кілька фунтів, які належить мати багатому джентльмену, й отримаєте по-справжньому велетенську людину. Батько ж, навпаки, здавався доволі худим. Йому пощастило успадкувати статуру матері, а от брат пішов у батька.

Я обожнювала дядька Альфреда. Веселий, дотепний, вишуканий — він був би неймовірним героєм роману. У дитинстві я не зводила очей з його вуст, усотувала в себе кожне слово, кожен історію. Він розповідав про далекі країни, міста та споруди, людей і культури. Усе те, про що я могла лише мріяти й читати.

Його життя склалося дуже успішно: він знайшов дружину, обіймав важливу посаду у відділі кадрів Королівського університету в Лондоні, але не втратив ані децимі своїх кмітливості та дотепності.

— Анімант,— звернувся він до мене, обмінявшись із матусею звичайними фразами про здоров'я та родину й отримавши від Мері-Енн прибори.— Що ти, дівчино, зараз читаєш? — поцікавився він, накладаючи собі овочі, м'ясо та картоплю.

Я сором'язливо всміхнулася. Усі знали, що я люблю читати й більше нічого не роблю, але мало хто розпитував, що я читаю. Зрештою навіть батько припинив цікавитися назвами творів, які змінювалися так швидко, як минали дні.

— Дискурс про сучасну математику та її вплив на наше сприйняття законів фізики, розповідь про заснування фондової біржі в Америці 1792 року та роман про подорож Джексона Троуга до Індії,— перелічила я назви, і дядько Альфред розреготався.

До нього приєднався батько, який охоче розділив братову радість, а матуся глянула на мене так, наче я заявила, що можу вилікувати холеру. Я продовжувала всміхатися, не знаючи, що й думати. Від того, що не контролюю ситуації, я почувалася дещо дивно, тож непомітно переклала книжку, що лежала поруч із мою тарілкою, на коліна і вчепилася в неї пальцями.

— Ти неймовірна, Ані,— пирхнув дядько, і я вирішила вважати це компліментом.— Дуже мало з тих, кого я знаю, читають так багато, як ти,— додав він, і цього разу в його голосі ясно пролунала повага. Я збентежено знизала плечима, щосили намагаючись не зашарітись.

— Мене дивує, що ти взагалі знаєш тих, хто багато читає,— незадоволено вставила матуся, якій і на думку не спадало

хвалити мене за таке. Якби вона це робила, я, можливо, змилювалася б і стала добрішою до тих, кого вона обирала на роль майбутнього зятя.

— О, у Новій Зеландії мені трапився один чоловік, який читав усе, що траплялося під руку, а коли цього виявилось недостатньо, він узявся писати сам,— почав розповідати дядько Альфред, відправляючи виделкою їжу до рота.— А ще є бібліотекар у Лондоні... — продовжив він між м'ясом та картоплею, і його очі, що зазвичай так і виблискували, коли він розповідав свої історії, раптом потемнішали, а густі брови зішлись на перенісці.— От уже той хлопець! — буркнув він, і його зуби аж заскреготіли, пережовуючи м'ясо. Але дядько глибоко вдихнув, струсив із себе цей несподіваний гнів і спробував надати обличчю нейтрального виразу.

— Усе гаразд? — запитав батько, відрізаючи третій шматок м'яса, і дядько Альфред стримано кивнув.

— Е-е... — промовив він. На нього з очікуванням дивилися три пари очей. Він нас заінтригував. Дядько перевів погляд із батька на матір, а тоді знову на батька.— Це лише кадрове питання,— сухо пояснив він, стискаючи в руках столові прибори.— Я від нього божеволію! — раптом додав він доволі емоційно, і я занервувала. Мій дядько — зазвичай весела й не схильна до хвилювань людина.

— Їж, Анімант,— шепнула мені мати, і я, стискаючи однією рукою книжку на колінах, взяла іншою виделку, але очей з дядька не зводила.

— Він створює тобі проблеми? — запитав батько, і дядько Альфред пирхнув, але повернувся до їжі, а це вже було добрим знаком.

— Проблеми — не те слово, Чарльзе,— відповів він, жуючи та розмахуючи виделкою.— Цей бібліотекар — нікчемний бюрократ! — вигукнув він, і матуся здригнулася від грубих слів, що змусило мене усміхнутись. Обличчя дядька Альфреда прояснішало.— Ти мусив би його побачити,— сказав він, і в його голосі забринів сміх.— У нього такі дурні окуляри для читання, завжди випрасувані сорочки, а тримається так, ніби йому